

BILTEN RODOSLOVNEGA KROŽKA

Leto 1, številka 4

December 1994

Tale številka biltena, ki sicer za letos ni bila načrtovana, izhaja zaradi dveh razlogov. Prvi je ta, da še nismo našli idealnega prostora za redna mesečna srečanja. Pravzaprav ga prav resno niti nismo iskali. Ker se nismo mogli izogniti pošiljanju pošte, smo se odločili, da obveščanje malenkostno razširimo in obenem objavimo ugodno ponudbo kolega Topliška, ki je pripravljen tistim, ki računalnika niso vajeni, pokazati, da uporaba programa za vodenje rodovnika ni težka in se je lahko hitro privadijo tudi tisti, ki sicer z računalnikom še niste imeli opravka. Ta ponudba je torej drugi razlog za izid biltena.

Danes še ne vemo zagotovo, če bomo na torkovem srečanju sploh imeli osrednjo temo in tistega, ki bi jo predstavil. Mnenja smo, da to niti ni tako pomembno. Izkušnja po zadnjem srečanju v Cankarjevem domu nam pove, da nam dve uri hitro in plodno mineta tudi brez skrbnejših vnaprejšnjih priprav. Sicer pa je, vsaj zaenkrat, namen in cilj naših srečanj ravno v izmenjavanju izkušenj in informacij, medsebojnem osebne seznanjanju, predstavljanju načina dela in temu podobnega. Do tematskih predstavitev posameznih sklopov bo zagotovo prišlo, ravno tako do tematsko bolj poenotene oblikovanja biltena. Vendar pa bo do realizacije teh želja najbolj zanesljivo prišlo, ko se bodo za to posamezniki prostovoljno odločili, ne glede na to ali so strokovnjaki ali amaterji in poskrbeli za pripravo in izvedbo.

Da bi naše zadnje srečanje ne potonilo v popolno pozabo bomo na kratko poročali, da je to bilo v četrtek, 17.11, od 16. do 18. ure v Klubu Cankarjevega doma. Prisotnih je bilo 22 od 60 vabljenih. O srečanju je poročal V. Jurečič v Delu dne 6.12. na 12. strani, zato tu 'zapis' o srečanju zaključujem. Enega od glavnih ciljev zadnjega srečanja, to je določitev stalnega termina in kraja srečanja, nismo popolnoma dorekli, zato Vas obveščam, da bo naslednje srečanje ob dogovorjenem času, to je drugi torek v mesecu, 13.12. ob 16. uri na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 17 (mestni avtobus št. 20).

Večkrat je že bil izrečen poziv ali vabilo, da bi posamezniki pripravili lastne prispevke za bilten. Poziv ponavljamo.

Poslavljam se z voščili za blagoslovljen Božič, želim zdravja in sreče v prihajajočem letu, raziskovalcem pa še veliko razburljivih odkritij.

Peter Hawlina

Medsebojni stiki.

V vzpostavljanju medsebojnih stikov smo od vsega začetka iskali osnovni namen našega druženja. Do takih stikov prihaja na več načinov, ravno ob naših srečanjih in predstavitvah je že prišlo do nekaterih nepričakovanih odkritij. Oblik iskanja in vzpostavljanja stikov je torej več in jih bom nekaj omenil.

Ne bi se zadrževal pri bolj ali manj naključnih stikih, na katere najbrž naleti vsak resnejši raziskovalec pri svojem delu. To so lahko stiki z oddaljenim sorodnikom, naključnim sogovornikom, obiskovalcem arhiva in podobno. Tudi sam sem že kar nekaj ur porabil za razvozlavanje zapisov v starih matičnih knjigah in drugih pisanih dokumentih. Za neukega začetnika je to na prvi pogled nerešljiva naloga. Z vajo postanejo ti zapisi vse bolj čitljivi in zelo izkušeni jih prebirajo brez težav.

Ob takem delu sem vsakič pomislil: Kolikokrat so te knjige že šle skozi roke številnih raziskovalcev? Kje vse so iskane informacije v različnih oblikah prepisane, pregledno predstavljene in morda tudi objavljene? Ali ni morda že kdo drug iz teh dragocenih virov pobiral informacije o istih ljudeh? Kako bi si to zamudno, čeprav po drugi strani tudi privlačno opravilo prihranili? Takih vprašanj sem imel najbrž še več, vedno pa mi je v ospredje silila zavest, da so se naši zahodni sosedje že pred leti lotili prenašanja arhivov na računalniške medije. Pregledovanje takih zbirk podatkov bi bilo neprimerno enostavnejše in hitrejše, originali bi ne bili podvrženi obrabi in celo uničenju, odprle bi se povsem nove možnosti raziskav, itd, itd. Vendar o tem bolj podrobno kdaj drugič, tule ne bi rad preveč skrenil od osnovnega razmišljanja, to je kontaktov.

Rad bi predstavil organizirano iskanje in vzpostavljanje stikov, seveda spet po zahodnih modelih.

V Nemčiji so že leta 1989 pričeli z akcijo, ki jo imenujejo 'Raziskovalski stiki' (Forscherkontakte ali krajše Foko). Forscherkontakte sem namenoma nekoliko nerodno prevedel z raziskovalski stiki, ker se mi zdi, da bi bila analogna okrajšava - RAST - zelo ustrezna.

Iniciativa si je postavila cilj, da olajša delo genealogom, katerih raziskave so usmerjene na sorodno področje. Sorodnost raziskav se lahko nanaša na neko osebo, priimek, kraj, področje, obdobje in podobno. Podatki se pri tem zvečine zbirajo računalniško, posredujejo pa se v tiskani obliki, preko disket in v novejšem času preko 'zgoščenk' (CD-ROM). Pri tem je potrebno podatke posredovati v predpisani obliki.

Pri zbiranju in zajemanju podatkov je računalnik najprimernejši pripomoček. Programi za vodenje rodovnikov imajo vse pogosteje vgrajene posebne rutine, ki so namenjene akciji Foko. Uporabnik takega programa lahko pri svojem sprotne delu zahteva, da mu program pripravi za poizvedbo potrebne podatke, jih iztiska ali zapiše na disketo.

Uporabnikom so na razpolago še različne olajšave, ki jih tukaj ne bomo načenjali. Omeniti je morda vredno tudi to, da se je s poenostavljanjem raziskav razvila tudi zaskrbljenost za 'prehudo' raziskovanje in so ponekod uvedli začasno zaporo pri posredovanju tovrstnih informacij. Raziskovalci v Nemčiji upajo, da ne bo prišlo do še hujšega omejevanja, oziroma, da bodo kmalu odpravljene tudi tiste ovire, ki so bile ponekod postavljene. Pri nas lahko upamo, da bodo tovrstna vprašanja, ko bodo rešena v Nemčiji, služila za model tudi nam in ne bomo morali tudi sami skozi vse faze zaupanja in nezaupanja.

Stiki med raziskovalci so v zahodnem svetu dobili še višjo obliko. To je prenos podatkov po omrežjih. S pomočjo računalnika in telefonske linije lahko uporabnik pristopa do podatkov v javnih zbirkah.

S tem sem se tega, dokaj obširnega in hitro razvijajočega področja samo dotaknil. Koristno bi bilo, da bi ga kdo od kolegov podrobneje proučil in ga približal ostalim.

Nekatere ljudi vse bolj zanimajo daljni predniki

Danes si lahko tako rekoč vsakdo privošči raziskovanje svojih »korenin« tja do 16. stoletja, tudi z računalnikom

Rodoslovni krožek – pod tem imenom nastopajo genealogi oziroma rodoslovci iz heraldičnega, genealoškega in veksilološkega društva Slovenski ščit – so se pred kratkim zbrali v klubu Cankarjev dom na svojem letošnjem tretjem (jesenskem) srečanju. Sklical jih je gospod Peter Hawlina, ki že vsa leta od začetka uspešno vodi to sekcijo; na strokovnem področju mu zvesto in marljivo asistira gospod Lojze Kobi.

Spisek novih ljudi, ki se zanimajo ali pa se že ukvarjajo z genealoškimi raziskovanji, se daljša in je že presegel številko 60, srečanje pa je med drugim pokazalo, da je pri nas še mnogo več, kot so se nadejali, takšnih, ki so že doslej raziskovali rodovnike, mnogokrat tako »na tihem, zase«. Vedno bolj očitno je, da je prav računalništvo omogočilo razširitev in razvoj genealogije ne samo v preglednejšo globino, temveč tudi v širino. Tudi naše ljudi vedno bolj zanima, kdo so bili njihovi predniki ne samo dve generaciji nazaj, temveč pet ali celo deset rodov, vsaj tja do 16. stoletja. Obenem pa je tudi pri nas vedno bolj razvidna ločitev »klasične« (splošno znanih, pomembnejših osebnosti) od »moderne« genealogije (splošno »ljudsko« rodoslovje); priljubljene tudi zaradi računalniške obdelave.

Gospod **Janez Toplišek** iz Mikro Ade je predstavil svoj prevod genealoškega računalniškega programa BK-5, s čimer si je pridobil zaslugo, da je na tem področju Slovenija krepko prehitela marsikateri večji narod, saj je do sedaj BK-5 preveden le v nekaj svetovnih jezikov. Revija Genealogical Komputing predstavlja prek 40 računalniških genealoških programov, med katerimi je ravno BK-5 zelo soliden in zanesljiv. Za najbolj znanega pa velja ameriški Family Tree Maker zaradi možnosti stalnega dopolnjevanja. Prezreti ne smemo niti programa ROOTS-IV, ki je menda med vsemi najbolj profesionalen, žal tudi najdražji. Samostojne predstavitve so opozorile na to, kakšno znanje obvladajo nekateri in česa vsega Slovenci o sebi še ne vemo, pa bi bilo prav, da bi se s tem predstavili tudi naši »širši domovini«, Srednji Evropi.

Gospod **Vasja Butina** iz Mercatorja je predstavil svoje delo, broširan zvezek o vsem, kar lahko zanima kakšnega genealoga: začetnika, torej tudi z navodili in priporočili o tej dejavnosti v slovenskih možnostih in razmerah.

Na srečanju je gospod **Peter Rebernik** iz Velenja, direktor Studia Rebernik, predstavil svoje poglede na naše razmišljanje o slovenski reviji, ki bi »pokrivala« heraldično, genealoško, veksilološko in še kakšno (ljubiteljsko) dejavnost v slovenski kulturi. Ker naloga ni preprosta, o zadevi še ne moremo soditi.

Genealogija še bolj kot heraldika in veksilologija zahteva prav osebno sodelovanje ljubiteljev rodoslovja, saj lahko pri izmenjavi podatkov, ne samo o stroki, temveč tudi o tehnološkem znanju (ter celo izmenjavi tehnologije), pridobimo precej časa in znanja; tako da tega ne gre zanemarjati. Sodobna razvitost rodoslovja v svetu (samo v zahodni Nemčiji je prek 40 rodoslovnih društev tudi s po nekaj sto člani) nam odkriva, da smo si tako rekoč vsi vsaj v daljnem sorodu. Iz vseh navedenih razlogov smo se na srečanju dogovorili za redna srečanja slovenskih genealogov, in to vsak drugi torek v mesecu (ob 16. uri). Vsi zainteresirani bodo dobili podatke o tem bodisi na Slovenskem ščitu (Lj., 61001, p. p. 116) na tel. (061) 12-51-169 do 14. ure, ali pa v popoldanskem času neposredno pri vodji genealoške sekcije na tel. (064) 631-030. Menim, da ni prezgodnja ugotovitev, da slovensko rodoslovje ne more več »umreti«. Kaj bi s tem izgubili, vemo predvsem vsi tisti, ki z njim delamo in živimo.

VALT JUREČIČ

TEČAJ ZA DELO Z RODOSLOVNIM RAČUNALNIŠKIM PROGRAMOM

Ko se lotimo zbiranja rodoslovnih podatkov, zbirka imen kmalu naraste na nekaj deset, sto ali tisoč oseb. Brez računalniškega programa je nemogoče učinkovito spremljati tolikšno količino podatkov, saj se kmalu srečamo s problemi, kot so:

- kako zagotoviti, da ne bodo podatki podvajani;
- kako medsebojno povezati in potem prikazati včasih kar zapletene primere (večkratne poroke, nezakonski in posvojeni otroci ipd.);
- kako na papirju prikazati družinske povezave velikega števila oseb;
- kako med množico imen najti določeno vejo, družino, posameznika...

Ker bi radi omogočili vsem, ki se ukvarjajo z rodoslovjem, da bi pri svojem delu učinkovito uporabili računalnik, prirejamo

KRATEK TEČAJ

za uporabo genealoškega računalniškega programa BK5 (Brother's Keeper).

Tečaj bomo izvedli takoj, ko bo vsaj 5 prijavljenih udeležencev. Tečaj bo v Centru za računalniško usposabljanje v Mikro Adi CRU, Parmova 41. Vsak tečajnik bo delal na svojem računalniku, delo pa bo potekalo v celoti v slovenščini, saj je program BK5 preveden v naš jezik.

Program BK5 je glede opreme zelo nezahteven, zato je praktično vseeno kakšen IBM združljiv PC imate. Kdor programa BK5 še nima, naj na tečaj prinese

- * 3 diskete s kapaciteto vsaj 740 KB (za angleško verzijo programa);
- * 1 disketo s kapaciteto vsaj 1,2 MB (za slovenski prevod programa).

Prav tako ni bistveno, če znate delati z računalnikom. Naučili vas bomo vse, kar je nujno potrebno za začetek dela s programom BK5.

Zainteresirani naj se po telefonu najavijo Janezu Toplišku na št. 061/13-28-298 (dopoldan) ali na 713-188 (zvečer). Ko se boste oglasili, nas bo zanimalo:

- ali že kaj poznate delo z računalnikom
- ali imate svoj PC (in kakšnega)
- kateri dnevi bi vam za tečaj ustrezali.

Tečaj bo trajal dvakrat popoldan (med 17. in 20. uro), skupaj okrog 6 ur. Cena tečaja 2.000 SIT poravnate ob prihodu na tečaj; ta cena zajema tudi slovenski prevod programa BK5! Če bo več kot 10 interesentov, bomo skušali tečaj čimprej ponoviti.

Udeleženci naj s seboj prinesejo podatke za 10-30 oseb, povezanih v vsaj tri generacije. Koristno je, če imate tele podatke: ime, priimek, roj. datum in kraj, datum in kraj smrti, ime zakonca, datum poroke, imena otrok... Nič hudega ni, če kateri od podatkov manjka! Če boste prinesli s seboj kakšno staro družinsko fotografijo, jo bomo posneli s skenerjem tako, da jo boste lahko vključili med podatke v programu BK5.

Če iščete poceni PC, ki vam bo omogočal delo z BK5, vam bomo svetovali glede nabave.

Končal bom z navedbo nekaterih praktičnih primerov iskanja tovrstnih stikov. Za primer bom uporabil svoje lastne trenutne zagate ali celo slepe ulice, zato lahko vsebino naslednjih primerov vzamete resno in bom vesel morebitnih vaših reakcij.

Rekel sem že, da so načini precej različni. Eden je oglas v lokalnem glasilu, podobnem našemu biltenu. N.pr.:Kdo mi lahko pomaga pri iskanju prednikov Josepha Peruzzi (Peruzi, Peruci, Perucci) in njegove soproge Agnes Perjatu (Perjatel, Prijatelj). Z veliko verjetnostjo je moč sklepati, da sta se poročila leta 1808 v župniji Ig, poročna knjiga iz tega obdobja je izgubljena ali uničena. Oba sta umrla na Brezovici pri Ljubljani. Za Jožefa je ohranjeno družinsko izročilo, da naj bi sem prišel z Napoleonovo armado. Za poreklo soproge Agnes nimam nobenih indikacij, sklepam, da je bila doma z Morosta ali okolice.

Tovrstni oglasi so včasih še obširnejši, če je le mogoče pa se priporoča čimkrajša oblika. To krajšanje in goščenje je bilo omenjeno že zgoraj, najbolj zgoščena oblika predstavitve vseh skrajnih prednikov neke osebe pa je najbrž oblika, ki ima mednarodni naziv Tiny Tafel, uveljavljena je tudi okrajšava TT. V prevodu bi se temu reklo drobna tabela, vendar bi rekel, da prevoda ne rabimo, če se je tudi v svetu uveljavil mednarodni izraz, kjer je prva beseda angleška, druga pa nemška. Za ponazoritev se bom spet poslužil tabele, ki jo iz moje zbirke podatkov izdela program Brother's Keeper:

N Peter Hawlina

A Lipica 7

A 64220 Škofja Loka

A Slovenija

T +64 631030

D /IBM/

F Brother's Keeper 5.2

Z 49 Brother's Keeper MP

A000 1656:1983 AHAČIČ\Tržič/

A654 1815:1815 ARNOLD___/___

B132 1860:1860 BAVDEK___/___

B625 1800:1825 BERGANT___/Dobrova?

D000 1740:1764 DEU\Tržič/Tržič

E640 1646:1716 ERLAH___/Tržič

E641 1620:1716 ERLAH-VON-RAZHAH___/Tržič

G415 1750:1877 GLOBOČNIK___/___

G600 1830:1979 GORŠIČ\Šentjur/___

G650 1848:1848 GRUM\Slape/Slape

G635 1790:1820 GÄRTNER___/Neuwelt

H450 1812:1994 HAWLINA\Turnov/Ljubljana

H616 1830:1830 HRIBAR___/___

H352 1700:1726 HUDNIK\Šujica/Šujica

J500 1750:1784 JANEŽIČ___/Tržič

J620 1740:1929 JURISCH\Werchov/___

K452 1675:1793 KALIŠNIK\Tržič/Tržič

K600 1860:1955 KUŠAR\Črešnjevce pri Sl.Bistrici/Ljubljana

K520 1710:1710 KÖNIG___/___

M420 1600:1867 MALEJ___/___

M400 1666:1796 MALLY\Tržič/

M650 1848:1963 MARENČIČ\Selo, Ljubljana/

M630 1850:1850 MAROUT\Vrhnika/Vrhnika

M240 1540:1683 MAZOLL

M200 1715:1731 MEIZ___/Tržič
 N265 1861:1861 NIGRIN___/
 N000 ___:___ N___\Nizozemska/Nizozemska
 P620 1793:1824 PEHARC\Tržič/Tržič
 P620 1789:1950 PERUZZI___/
 P420 1643:1768 POLC\Tržič/Tržič
 P420 1575:1980 POLLAK\Tržič/
 P623 1793:1793 PRIJATELJ___/
 P650 1715:1715 PRIMOŽIČ\Tržič/Tržič
 R260 1681:1681 REKAR\Tržič/Tržič
 R255 1760:1760 RESMAN___/
 R200 1835:1835 RUS___/
 S460 1682:1682 SCHILLER___/
 S450 1730:1755 SELAN___/Dobrova
 S342 1795:1795 STOLLOWSKY\Woleschnitz/Woleschnitz
 S342 1690:1987 SUHADOLC\Dobrova 22 (37), pri Mežnarju/
 T622 1675:1702 THEUERSCHUCH\Tržič/Tržič
 T520 1775:1775 THOMAS___/
 T160 1605:1641 TIFFER\Beljak/
 T166 1585:1641 TIFFERER___/
 V514 1790:1790 VAMPEL\Brezje 23, pri Koren/Brezje 23, pri Koren
 W200 1750:1780 WUCK___/Tržič
 Z150 1754:1754 ZUPAN___/
 ___000 1580:1580 ___
 Š242 1835:1916 ŠKULJ___/Ljubljana
 W 06 Dec 1994

Vsebinski del TT sestavljajo stolpci. Najprej je SOUNDEX koda. Ta naj bi služila za premoščanje razlik v različnih zapisih istega imena. Na kratko rečeno naj bi bila SOUNDEX koda, to je kodiran zapis, ki je sestavljen iz začetnice priimka in trimestnega števila, ki se izračuna z numeričnim vrednotenjem posameznih črk priimka v desnem stolpcu. Vmes sta dva stolpca letnic, najprej letnice rojstva prve vpisane osebe s tem priimkom in drugi letnice rojstva najmlajše osebe s tem priimkom. Sledi še navedba rojstnega kraja najstarejše in najmlajše osebe.

Tako zgoščeni izpis je tisti najmanjši del zbirke podatkov nekega raziskovalca, ki na skrajno skrčen obseg predstavi najbolj bistvene elemente posamezne zbirke. Na podlagi te grobe informacije, ki jo je moč tudi zelo na hitro preleteti in ugotoviti možne skupne točke, pa lahko potem prejemnik take informacije naveže stik z lastnikom in se prepriča ali je njegov Grum, Hribar, Hudnik, ista oseba ali sorodnik tistega soimenjaka, ki ga najde na TT.

V svetu se take tabele pošiljajo v skupne elektronske arhive, kjer so dostopni komurkoli. V teh arhivih se potem tudi programsko obdelujejo in združujejo v večje datoteke. Taki skupni arhivi štejejo danes v Nemčiji preko 200000 zapisov skrajnih prednikov (Spitzenahne). Zbirka stalno narašča. Dokler te možnosti pri nas ne bodo dovolj razširjene pa si lahko pomagamo z biltenom in v njem objavljamo različne oglase ali TT.

Mislim, da je pri našem delu smiselno posnemati zahodne vzorce in vzornike, ljubitelji klasičnega raziskovanja s tem ne bodo prav nič prikrajšani, bolj gotovo bomo pridobili oboji, 'klasiki' in 'naprednjaki'. Sam sem prepričan, da je kombinacija obojega idealna.